

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

**ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ**

**«6В12301- Құқық қорғау қызметі» мамандығы бойынша
«Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі
тергеу» пәнінен
ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

АЛМАТЫ, 2021

«6В12301- Құқық қорғау қызметі» мамандығы бойынша «Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеу» пәнінен емтихан бағдарламасын қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының аға оқытушысы Б.А. Шопабаяевпен әзірленді

Қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының мәжілісінде қарастырылып бекітілен
«09» 06 2021ж. Хаттама №36

Кафедра меңгерушісі, з.ғ.д., профессор

Джансараяева Р.Е.

Кіріспе

«БВ12301- Құқық қорғау қызметі» мамандығы бойынша «Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеу» бакалавриаттың білім алу бағдарламасын оқыту Қазақстан Республикасы Мемлекеттік жалпыға міндетті білім стандарты мен академиялық саясатқа сәйкес пәнді оқып игеру қорытынды бақылау - емтихан тапсырумен аяқталады. Емтиханға (қорытынды бақылауға) төлем бойынша берешегі жоқ, бакалавриатқа арналған оқу бағдарламасы мен оқу жұмыс жоспарына сәйкес пән бойынша оқу процессін аяқтап, тиісінше балл жинаған студенттер ғана жіберіледі. Қорытынды емтихан (қорытынды бақылау) академиялық күнтізбе мен оқу жұмыс жоспарына сәйкес, көрсетілген мерзімдерде жүргізіледі. Емтиханды тапсыру нысаны-тест СДО Moodle жүйесінде.

Бағдарлама қылмыстық іс жүргізуге байланысты, неғұрлым өзекті мәселелері бойынша сұрақтар тізбесін, сондай-ақ зерделеу үшін ұсынылатын негізгі ғылыми дереккөздердің тізімін қамтиды. 5B030300 – «Құқықтану» мамандығы бойынша емтихан тапсыратын студенттерге арналған.

Оқу бағдарламасы мен оқу жұмыс жоспарына сәйкес пән бойынша оқу процессін аяқтап, тиісінше балл жинай алмаған студенттер қанағаттанарлықсыз бағасыноң бағаға қайта тапсыру үшін студент келесі академиялық кезеңдерінің бірінде немесе жазғы семестрде сол пән бойынша оқу жұмыс жоспарында қарастырылған барлық сабақ түрлеріне қайта қатысып, рұқсат алады және қорытынды бақылау тапсырады.

Егер студент оқу бағдарламасын толық көлемде орындай отырып, емтиханға уақытылы қатыспаса, емтихан ведомосындағы оның фамилиясының тұсына «келген жоқ» деген жазу жазылады. Студенттің дәлелді себептері болған жағдайда факультет деканының өкімімен оған емтихан тапсырудың жеке кестесі бекітіледі. Емтиханға келмеуінің дәлелді себептері болмаған жағдайда «қанағаттанарлықсыз» деген бағаға теңестіріледі.

«FX» белгісіне сәйкес «қанағаттанарлықсыз» баға алған жағдайда студентке емтиханды қайта тапсыру мүмкіндігі беріледі.

Қорытынды бақылаудың бағасымен келіспейтін студентке (докторант, магистрант) емтихан өткізілген күннен кейінгі күннен кешіктірмей апелляция беру мүмкіндігі қарастырылған.

Қорытынды бақылау бойынша оң бағаны осы аралық аттестаттау кезеңінде жоғарылату мақсатында қайта тапсыруға рұқсат етілмейді

Емтихан сұрақтары тиісті тексерістен өткеннен кейін бекітіледі.

Емтихан тапсыру бойынша нұсқаулық

1. Пән бойынша қорытынды емтихан СДО Moodle жүйесінде өткізіледі. Емтихан алушының дербес компьютеріне мынадай талаптар қойылады:

1.1. стационарлық компьютердің немесе ноутбуктің (планшет, смартфон) болуы);

1.2. жұмыс және Веб-камера қосулы болуы керек (ноутбукта оның ішкі камерасы бар, алдыңғы жағында смартфон камерасы болуы керек);

- 1.3. емтихан кезінде интернетке үздіксіз қосылу қажет;
- 1.4. емтихан тапсырудың барлық уақытына жазылады, бұл ретте студенттің беті, үстелі және кеңістігі көрінуі тиіс;
- 1.5. емтихан кезінде сайтты жабуға тыйым салынады.
2. Емтихан міндетті түрде алдын ала бекітілген кестеге сәйкес өткізіледі.
3. Студент қорытынды бақылау алдында арнайы нұсқамадан өтеді және бағалау критерийлерімен танысуы тиіс.
4. Емтихан тапсыру уақыты аяқталғаннан кейін қорытынды бақылау нәтижелері емтихан қорытындысы СДО Moodle жүйесінде 48 сағат ішінде қойылады.
6. Емтихан қорытындысы жасалған жазба арқылы қайта қаралуы мүмкін. Студент емтихан тапсыру тәртібін бұзған жағдайда емтихан нәтижесінде алған бағасы жойылуға жатады.

Бағалау саясаты

Критериалды бағалау: дескрипторларға сәйкес оқыту нәтижелерін бағалау, аралық бақылау мен емтихандарда құзыреттіліктің қалыптасуын тексеру.

Жиынтық бағалау: аудиториядағы (вебинардағы) жұмыстың белсенділігін бағалау, орындалған тапсырманы бағалау.

Пән бойынша қорытынды баға келесі формула бойынша есептеледі:

$$\frac{AB1+MT+AB2}{3} \times 0,6 + ҚБ \times 0,4$$

Мұнда АБ – аралық бақылау; МТ – аралық

емтихан, ҚБ – қорытынды бақылау (емтихан).

Әріптік жүйе бойынша баға	Сандық эквивалент	Баллдардың (%-дық көрсеткіші)	Дәстүрлі жүйе бойынша баға
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Қанағаттанарлық
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	
FX	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-24	

Қылмыстық іс жүргізу құқығы ерекше бөлім Емтихан сұрақтары қамтылатын тақырыптар

1-Тақырып. Сотқа дейінгі тергеудің жалпы шарттары

Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің жалпы шарттарының сипаттамасы. Қылмыстық істердің тергеулігі. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүргізу орны. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімі. Тергеу әрекеттерін жүргізудің жалпы

ережелері. Алдын ала тергеу барысындағы прокурордың өкілеттіктері. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді тергеу, жедел-тергеу тобымен жүргізуі. Тергеу тобы жетекшісінің өкілеттіктері. Анықтау органдарының алдын ала тергеу жүзеге асырылатын істер бойынша қызметі. Қауылар және тергеу әрекетінің хаттамасы. Қылмыстардың жасалуына жағдай жасайтын себептер мен шарттарды анықтау және оларды жою жөніндегі шараларды жүзеге асыру. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру деректерін жария етуге жол бермеу.

2-тақырып. Сотқа дейінгі тергеу барысында пайдаланылатын ақпараттық жүйелер СДТБТ" ақпараттық жүйесінің функционалдары.Электрондық форматта сотқа дейінгі тергеу.Қылмыстықізгетүсуоргандарында"ҚАО ААЖ" ақпараттықжүйесінқолдану.

3-Тақырып. Тергеудің бастапқы кезеңіндегі КТЖТ іс-әрекеттері

Жасырын тергеу әрекеттерінің түрлері. Жасырын тергеу әрекеттерін жүргізу шарттары мен негіздері. Жасырын тергеу әрекетін жүргізу туралы қаулы. Жасырын тергеу әрекеттерін санкциялау. Кейінге қалдырылмайтын жағдайларда жасырын тергеу әрекеттерін жүргізу. Жасырын тергеу әрекеттерін жүргізу мерзімдері. Жасырын тергеу әрекеттерінің нәтижелерін ұсыну. Жасырын тергеу әрекеттерін жүргізу нәтижесінде алынған ақпаратты зерттеу және оны дәлелдеме ретінде пайдалану. Жасырын тергеу әрекеттерінің нәтижелерін бағалау және дәлелдеуде қолдану. Жасырын тергеу әрекеттерінің хаттамасына қоса тіркелген материалдармен танысу. Қылмыстық процестегі ақпаратты қорғау жөніндегі іс-шаралар.

4- Тақырып. Бастапқы тергеулік әрекеттері

Оқиға орнын қарау хаттамасын, сызбасын және фототаблицасын құру.СДТБТ-да қылмыстық құқық бұзушылық туралы ақпаратты тіркеу туралы баянат жасау.Тергеу іс-әрекеттердің ұғымы, мақсаттары және топтастыруы. Тергеу іс-әрекеттерінің жүйесі. Тергеу іс-әрекеттерін жүргізудің құқықтық және нақты негіздері. Тергеу іс-әрекеттері – қарау, жауап алу, беттестіру, куәландыру, тінту, алу, айғақтарды оқиға орнында тексеру және нақтылау, тергеу эксперименті, эксгумация, тану, үлгілер алу, сараптама тағайындау және жүргізу: түрлері, мақсаты, негіздері, процессуалдық тәртібі. Жауап алу – қосымша (қайталап) жауап алу. Бейне байланыс режимінде техникалық құрал-жабдықтарды пайдалана отырып жауап алудың ерекшелігі (дистанциялық жауап алу). Жәбірленуші және куәдан жауап алудың ерекшелігі (жауап берулерді сақтауға беруі).

5-Тақырып.Қылмыстық істі өз іс жүргізуіне қабылдау туралы қаулы шығару Жәбірленушіге жәбірленуші мен прокурорға сотқа дейінгі тергеп-тексерудің басталғаны туралы хабарлама жіберуге міндетті.Жедел-тергеу тобын құру туралы қаулы жа-сау.

6-Тақырып.Тергеу әрекеттерінің процессуалдық құжаттары.

Жәбірленуші ретінде тану туралы қаулы шығару. Жәбірленушіден жауап алу хаттамасын жасау. Куәлардан жауап алу хаттамасын жасау.

7- Тақырып. Қылмысты ашу барысында анықтау, ЖІҚ қызметкерлерімен ынтымақтастығы.

Бағдарды КПБ, ӘПБ және ПД-тің аумақтық бөлімшелеріне жіберу. ІІМ ААЖ (ААО ПД) сигналдық есепке қою туралы баянат жасау. ҰҚК ШҚ ("Бүркіт" ақпараттық жүйесі) хабарлама жіберу. ЖІШ жүргізу туралы жеке тапсырма құру және оны КПБ жіберу. Жоғарыда көрсетілген Жеке тапсырмаларға жауаптарды қосу.

8-Тақырып. Заттай дәлелдемелермен жұмыс істеу тәртібі.

Заттай дәлелдемелерді тану және тіркеу туралы қаулы шығару. Заттай дәлелдемелерді сақтау туралы түбіртекте қоса тіркеу. Қылмыстық теріс қылық туралы хаттаманың нысаны мен мазмұны Процестік және тергеу әрекеттерді жүргізу. Күдіктінің келу туралы міндеттеме. Анықтау органның бастығымен хаттамаға келісім беруі. Хаттамамен күдіктіні таныстыру. Істі прокурорға жіберу. Күдіктіні процестік ұстап алу жағдайда істі прокурорға жіберудің ерекшеліктері. Қылмыстық теріс қылықтар туралы істі сотта қараудың тәртібі мен мерзімдері.

9-тақырып. Сараптама мен зерттеулерді тағайындау.

Криминалистикалық зерттеулер мен сот сараптамаларын (соттық медициналық сараптама, соттық-дактилоскопиялық сараптама, соттық-биологиялық сараптама, одорологиялық зерттеу, суық қаруды зерттеу, медико-криминалистикалық сараптама) тағайындау туралы қаулы шығару. сараптама тағайындау және жүргізу: түрлері, мақсаты, негіздері, процессуалдық тәртібі. Жауап алу – қосымша (қайталап) жауап алу. Бейне байланыс режимінде техникалық құрал-жабдықтарды пайдалана отырып жауап алудың ерекшелігі (дистанциялық жауап алу). Жәбірленуші және куәдан жауап алудың ерекшелігі Криминалистикалық зерттеулер мен сот сараптамаларын тағайындау туралы жәбірленушіні таныстыру хаттамасын жасау.

10- тақырып.. Сотқа дейінгі іс жүргізу барысында жасырын тергеу әрекеттерін жүргізу ерекшеліктері

Сотқа дейінгі тергеп тексерудің хаттамалық нысанның ұғымы және мәні. Теріс қылық бойынша сотқа дейінгі тергеп тексерудің басталуы. Тергеулік реті. Қылмыстық теріс қылық туралы хаттама жасаудың мерзімі. Алдын ала тергеу немесе анықтауды жүргізу негіздері. Қылмыстық теріс қылық туралы хаттаманың нысаны мен мазмұны Процестік және тергеу әрекеттерді жүргізу. Күдіктінің келу туралы міндеттеме. Анықтау органның бастығымен хаттамаға келісім беруі. Хаттамамен күдіктіні таныстыру. Істі прокурорға жіберу. Күдіктіні процестік ұстап алу жағдайда істі прокурорға жіберудің ерекшеліктері. Қылмыстық теріс қылықтар туралы істі сотта қараудың тәртібі мен мерзімдері. ЖТӘ-2 жүргізу туралы тергеушінің тапсырмасын

құрастыру. Қаулы шығаруға жедел қызметкерінің ЖТӘ-ні жүргізу туралы-2. ЖТӘ-2 нәтижелерінің стенограммасын құру.

11-тақырып. Сотқа дейінгі тергеу барысында процестік мәжбүрлеу шараларын қолдану

Сотқа дейінгі тергеп тексерудің хаттамалық нысанның ұғымы және мәні. Теріс қылық бойынша сотқа дейінгі тергеп тексерудің басталуы. Тергеулік реті. Қылмыстық теріс қылық туралы хаттама жасаудың мерзімі. Алдын ала тергеу немесе анықтауды жүргізу негіздері. Қылмыстық теріс қылық туралы хаттаманың нысаны мен мазмұны Процестік және тергеу әрекеттерді жүргізу. Күдіктінің келу туралы міндеттеме. Анықтау органның бастығымен хаттамаға келісім беруі. Хаттамамен күдіктіні таныстыру. Істі прокурорға жіберу. Күдіктіні процестік ұстап алу жағдайда істі прокурорға жіберудің ерекшеліктері. Қылмыстық теріс қылықтар туралы істі сотта қараудың тәртібі мен мерзімдері. Күдіктіні ұстау туралы жедел қызметкердің баянатын жасау. Күдіктіні ұстау туралы хаттама жасау. Күдіктіні жеке тінту хаттамасын жасау.

12- тақырып. Сотқа дейінгі іс жүргізу барысында тергеу және іс жүргізу әрекеттерін жүргізу ерекшеліктері

Тергеу іс-әрекеттердің ұғымы, мақсаттары және топтастыруы. Тергеу іс-әрекеттерінің жүйесі. Тергеу іс-әрекеттерін жүргізудің құқықтық және нақты негіздері. Тергеу іс-әрекеттері – қарау, жауап алу, беттестіру, куәландыру, тінту, алу, айғақтарды оқиға орнында тексеру және нақтылау, тергеу эксперименті, эксгумация, тану, үлгілер алу, сараптама тағайындау және жүргізу: түрлері, мақсаты, негіздері, процессуалдық тәртібі. Жауап алу – қосымша (қайталап) жауап алу. Бейне байланыс режимінде техникалық құрал-жабдықтарды пайдалана отырып жауап алудың ерекшелігі (дистанциялық жауап алу). Жәбірленуші және куәдан жауап алудың ерекшелігі (жауап берулерді сақтауға беруі).

Құжаттар мен заттарды ұсыну: құжаттар қолдарындағы тұлғалардың бастамасы бойынша; сотқа дейінгі іс жүргізуді жүзеге асырушы тұлғалардың талаптары бойынша. Тергеу іс-әрекеттерін санкциялау. Тергеу іс-әрекеттерін жүргізу барысында куәгерлердің қатысуы. Тергеу іс-әрекеттің хаттамасы.

13-тақырып. Адамды күдікті деп танудың іс жүргізу тәртібі және күдіктінің іс-әрекетін сотқа дейінгі іс жүргізу барысында саралауды айқындау.

Күдіктінің процессуалдық жағдайы. Адамды күдікті деп тану жағдайлары. Күдікті деп тану туралы қауылы. Күдікті ретінде ұстап алу. Теріс қылық жасауда күдікті ретінде тану. Күдікті деп тану туралы хабарлау. Күдіктінің әрекеттерін саралау. Күдіктінің әрекеттерін саралау туралы қаулы. Күдіктінің әрекеттерін саралау туралы қаулының нысаны мен мазмұны. Күдіктінің келуінің міндеттілігі. Күдіктінің әрекеттерін саралау туралы қаулыны оған хабарлау тәртібі. Күдікті Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерде болған және сотқа дейінгі тергеп-тексеру органдарына келуден жалтарған жағдайларда, немесе оның тұрып жатқан жері белгілі болған жағдайда, оның

әрекеттерін саралау туралы қаулыны хабарлау тәртібінің ерекшеліктері. Күдіктінің әрекеттерін саралауды өзгерту және толықтыру.

Сотқа дейінгі іс жүргізуді аяқтаудың түсінігі және нысандары. Сотқа дейінгі іс жүргізуді аяқтаудың мәні.

Тергеу іс-әрекеттерін жүргізудің аяқталуы туралы хабарлау және қылмыстық іс материалдарымен танысу құқығын түсіндіру. Күдіктінің, азаматтық талапкердің, азаматтық жауапкердің және олардың өкілдерінің іс материалдарымен танысуы. Күдіктінің және оның қорғаушысының істің барлық материалдарымен танысуы. Қылмыстық іс материалдарымен танысу аяқталған соң берілген өтінішхаттарды қарау және шешу тәртібі.

Айыптау актісін құрастыру және қылмыстық істі прокурорға жолдау. Айыптау актісін құрастыру. Айыптау актісінің мазмұны. Айыптау актісінің қосымшалары. Прокурордың айыптау актісімен бірге келіп түскен қылмыстық іс бойынша шешімдері. Айыптау актісімен бірге келіп түскен қылмыстық істі зерттеу барысында прокурор шешетін мәселелер. Айыптау актісімен бірге келіп түскен қылмыстық іс бойынша прокурордың шешімі. Прокурордың бұлтартпау шарасы туралы шешімі. Айыптау актісін табыс ету. Айыпталушыны сотқа беру және қылмыстық істі сотқа жіберу.

Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді тоқтату және қайта бастау, күдіктіге, айыпталушыға іздестіру жариялау, жоғалған қылмыстық істі қалпына келтіру.

14-тақырып. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді аяқтаудың, айыптау актісін жасау. Қылмыстық процеске қатысушыларды қылмыстық іс материалдарымен таныстыру. Қылмыстық істердің тергеулігі. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүргізу орны. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімі. Тергеу әрекеттерін жүргізудің жалпы ережелері. Алдын ала тергеу барысындағы прокурордың өкілеттіктері. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді тергеу, жедел-тергеу тобымен жүргізу. Қылмыстық процестегі ақпаратты қорғау жөніндегі іс-шаралар. Қылмыстық іс материалдарымен танысу аяқталғаннан кейін мәлімделген өтінішхаттарды қарау және шешу тәртібі.

15- Тақырып. Қылмыстық істі прокурорға жіберудің іс жүргізу тәртібі. Айыптау актісінің және қылмыстық істің мазмұны мен прокурорға жіберілуі. Айыптау актісін құрастыру және қылмыстық істі прокурорға жолдау. Айыптау актісін құрастыру. Айыптау актісінің мазмұны. Айыптау актісінің қосымшалары. Прокурордың айыптау актісімен бірге келіп түскен қылмыстық іс бойынша шешімдері. Айыптау актісімен бірге келіп түскен қылмыстық істі зерттеу барысында прокурор шешетін мәселелер. Айыптау актісімен бірге келіп түскен қылмыстық іс бойынша прокурордың шешімі. Прокурордың бұлтартпау шарасы туралы шешімі. Айыптау актісін табыс ету. Айыпталушыны сотқа беру және қылмыстық істі сотқа жіберу. Айыптау актісімен келіп түскен қылмыстық істі зерделеу кезіндегі прокурордың іс-әрекеті

Ұсынылатын нормативтік құқықтық актілер:

1. Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу кодексі 2014 жылғы 4 шілдедегі

2. Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу құқығы. Жалпы бөлім. 2-кітап: оқу құралы / Жалпы ред. Р. Е. Жансараева, л. ш. Берсугурова. - Изд.2, перераб. и доп. - Алматы, Қазақ университеті, 2016.-317
3. Касимов а. А., Э. Ж. Сокурова Қылмыстық іс жүргізу құқығы Қазақстан Республикасы. Оқу құралы. - Астана: КазГЮУ, 2015. - 141 б.
4. Сейтжанов О. Т., Брылевский а. в., Бачурин С. Н. және т. б. қылмыстық істер- Қазақстан Республикасының іс жүргізу құқығы. Жалпы бөлім. Оқулық. - Қостанай: ПМ Қостанай академиясы, 2016. - 197 б.5.
- Шеримкулова Г.Д. Уголовно-процессуальное право Республики Казахстан. Учебное пособие. - Шымкент: Мирас, 2017. - 110 с.

Онлайн қолжетімді: қосымша оқу материалы - дәрістезистері қылмыстық іс жүргізу құқығының жалпы бөлімі, сондай-ақ оқу-әдістемелік үй тапсырмаларын, жобаларды, СӨЖ орындауға қажетті материал, ол сіздің веб-сайтыңыздағы бетте қолжетімді болады univer.kaznu.kz. ПОӘК бөлімінде

Интернет-ресурстар: пән бойынша қосымша оқу материалы, сондай-ақ деректер базалар жүйесі үшін құжаттама, үй тапсырмасын, жобаларды орындау үшін пайдаланылатын, univer.kaznu.kz. сайтының бетіндегі ПОӘК бөлімінде қол жетімді болады. <http://www.Adilet.zan.kz>, <http://almaty-otary.kz/vystuplenie--a.-zhanabilovoy---pred>, <http://www.gov.ru/node/254>

Негізгі әдебиет:

1. Нұрмашев Ү. Ахапов К. Қылмыстық іс жүргізу құқығы. Алматы: Жеті жарғы, 2015. – 300с.
2. Когамов М.Ч. Комментарий к УПК РК. – Алматы: «Жеті Жарғы», 2015. – 352 с.
3. Уголовно-процессуальное право Республики Казахстан. Движение уголовного дела (Общая и Особенная части) / Учебник / Под ред. д.ю.н., проф. Когамова М.Ч., к.ю.н, доц. Касимова А.А. – Алматы: Жеті Жарғы, 2013. – 1016с.
4. Уголовно-процессуальное право Республики Казахстан. Часть Общая. Книга 1. / Под общ. ред. д.ю.н., проф. Берсугуровой Л.Ш., д.ю.н., проф. Жансараевой Р.Е. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 275с.
5. Мухамадиева Г.Н. Қазақстан Республикасы қылмыстық іс жүргізу құқығы (Жалпы бөлім): оқу-әдістемелік құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 162б.